[Sự Điên Rồ Của Sự Xâm Lược: Tại Sao Châu Âu Từ Bỏ Học Thuyết An Ninh Chung]

Bởi Frank , 29 Tháng 8 2026

Sự Điên Rồ Của Sự Xâm Lược: Tại Sao Châu Âu Từ Bỏ Học Thuyết An Ninh Chung

Bởi Frank Dumon: Con Đường Dẫn Đến Một Nền Hòa Bình Westphalia Mới

Châu Âu đang đứng trước một bước ngoặt lịch sử, bị dẫn dắt bởi một giới tinh hoa chính trị đang đưa lục địa này thẳng vào lưỡi lê của một cuộc chiến tranh quy mô lớn. Trong khi hàng ngàn người Ukraine và Nga thiệt mạng mỗi tháng, câu chuyện trên các phương tiện truyền thông chính thống bị rút gọn thành một thứ hùng biện đơn giản, phân định trắng đen về mặt đạo đức. Mô hình thống trị là của 'răn đe' – một khái niệm mà trên thực tế đồng nghĩa với đối đầu thuần túy. Trong một phân tích gần đây và sâu sắc, Chuẩn đô đốc Hải quân Anh đã nghỉ hưu Steve Jermy và nhà phân tích Thụy Sĩ Pascal Lottaz thảo luận về sự cần thiết của một 'Tinh thần Westphalia' mới để chấm dứt chiến tranh NATO-Nga. Chẩn đoán của họ sắc sảo, nhưng giải pháp đòi hỏi một sự phá vỡ cơ bản với tư duy xuyên Đại Tây Dương hiện tại.

Bài viết này xây dựng dựa trên những phát hiện của họ, bổ sung thêm bối cảnh lịch sử và phân tích địa chính trị, để làm nổi bật sáu chủ đề quan trọng: sự phản bội đối với an ninh hợp tác, thực tế mới của chiến tranh trên không, cuộc khủng hoảng năng lượng là hậu quả của leo thang, những con đường thực tế đến ngoại giao, vai trò không thể thiếu của trung lập và OSCE, và câu hỏi ai thực sự có thể khởi xướng tiến trình hòa bình này. Đây là một lời kêu gọi cho sự tỉnh táo chiến lược trong thời kỳ điên rồ tập thể.

Tại Sao Châu Âu Từ Bỏ An Ninh Hợp Tác

Để giải quyết một cuộc xung đột, việc chẩn đoán chính xác nguyên nhân là không thể thiếu. Sự đồng thuận giữa các nhà phân tích chiến lược độc lập, và thật không may, cũng giữa một số lượng ngày càng tăng các nhà quan sát lịch sử, là cuộc chiến hiện tại không phải tự nhiên mà có. Đó là kết quả trực tiếp, có thể dự đoán được của nhiều thập kỷ mở rộng NATO về phía đông, vi phạm trắng trợn các đảm bảo bằng lời nói và văn bản dành cho Liên Xô, và sau đó là Nga, khi kết thúc Chiến tranh Lạnh.

Châu Âu đã không làm điều này một cách tình cờ; đó là kết quả của một hình thức 'ngủ mơ' tập thể. Trong khi NATO tiến về phía biên giới Nga, công chúng châu Âu bị phân tâm bởi các cuộc khủng hoảng khác, từ Afghanistan đến cuộc tranh luận về biến đổi khí hậu đang nổi lên. Các chính phủ và truyền thông đã thành công trong việc phớt lờ hoặc coi nhẹ những cảnh báo lặp đi lặp lại, rõ ràng từ Moscow. Khi phản ứng của Nga đối với sự leo thang ở Donbass cuối cùng đến, phản ứng của phương Tây không phải là quay lại bàn vẽ để phân tích ngoại giao, mà là ngay lập tức chuyển sang nền kinh tế chiến tranh và văn hóa đối đầu.

Điều này đánh dấu một sự phá vỡ bi thảm với nguyên tắc an ninh hợp tác, từng là nền tảng của kiến trúc châu Âu sau Thế chiến II, và đạt đến đỉnh cao trong Đạo luật cuối cùng Helsinki năm 1975. Nguyên tắc này đơn giản nhưng mạnh mẽ: an ninh là không thể chia cắt. An ninh của người này không được đạt được bằng cách hy sinh an ninh của người khác. Nếu bạn an toàn, tôi an toàn. Điều này đòi hỏi sự tôn trọng lẫn nhau và sự công nhận các lợi ích an ninh chính đáng.

Ngày nay, nguyên tắc này đã bị thay thế bởi cái có thể gọi là 'sự sùng bái răn đe'. Truyền thông và một bộ phận lớn của tầng lớp chính trị bị mắc kẹt trong một cái lồng ý thức hệ, nơi mọi hình thức đối thoại với Nga bị coi là nhượng bộ, và nơi Putin bị miêu tả như một bạo chúa không thể nói chuyện mà đàm phán là không thể. Sự biện minh này ngăn cản việc đối mặt với sự thật. Đó là một động thái nguy hiểm mà chúng ta biết trong lịch sử: khi một xã hội bị cuốn vào sự sùng bái chiến tranh, mỗi thất bại không được xem là lý do để thay đổi hướng đi, mà là lý do để nâng cao mức độ rủi ro. Đó là logic đã dẫn đến '100 triệu liệt sĩ' của Nhật Bản quân phiệt vào năm

1945. Châu Âu phải được đánh thức khỏi giấc ngủ ý thức hệ này trước khi hậu quả trở nên không thể đảo ngược.

Phòng Không, Máy Bay Không Người Lái và Thực Tế Mới Của Chiến Tranh Tên Lửa

Một trong những thực tế đáng lo ngại nhất, nhưng hiếm khi được thảo luận, của cuộc xung đột này là sự thay đổi cơ bản trong chiến lược quân sự. Khái niệm 'ưu thế trên không', được phương Tây coi là đương nhiên từ Chiến tranh Vùng Vịnh năm 1991, đã trở thành ảo tưởng. Thực tế công nghệ của chiến trường ở Ukraine, và những diễn biến gần đây ở Trung Đông, cho thấy không phận đã trở thành miền mà từ đó đối phương có thể tấn công bất cứ lúc nào.

Như Steve Jermy, với kinh nghiệm sâu rộng với tư cách là chỉ huy các tàu hải quân tiên tiến, đã nhận xét đúng đắn, có hai yếu tố quan trọng. Thứ nhất, các hệ thống phòng thủ của phương Tây hiện không có khả năng đánh chặn đáng tin cậy thế hệ mới nhất của tên lửa thông thường và siêu thanh, như những loại được Nga, Iran và Trung Quốc triển khai. Thứ hai, không chỉ là về bản thân tên lửa, mà còn về hệ sinh thái xung quanh chúng: radar, phát hiện và phân bổ mục tiêu.

Ngoài ra, còn có yếu tố quy mô và sự bão hòa. Sản xuất hàng loạt máy bay không người lái, kết hợp với tên lửa thông thường và siêu thanh, có nghĩa là bất kỳ hệ thống phòng không nào ở phương Tây đều có thể bị áp đảo. Jermy sử dụng phép so sánh thích hợp với trò chơi arcade cũ 'Space Invaders': ngày xưa, một hoặc hai vật thể từ trên trời rơi xuống, bạn có thể bắn hạ. Bây giờ hãy tưởng tượng hàng trăm, thậm chí hàng ngàn, cùng lúc lao xuống. Đó là thực tế của phòng không hiện đại. Nga, Trung Quốc và Iran đã dẫn trước phương Tây ít nhất năm đến mười năm, đơn giản vì họ đã coi trọng mối đe dọa này và định hướng công nghiệp của họ theo đó, trong khi phương Tây dành hàng thập kỷ tham gia vào các cuộc xung đột bất đối xứng chống lại các chủ thể phi quốc gia.

Điều này có một tác động trực tiếp và hiện sinh đối với châu Âu. Trong khi các nước E3 (Pháp, Đức, Anh) cung cấp máy bay không người lái và tên lửa ngày càng tiên tiến để tấn công sâu vào lãnh thổ Nga, thì bản thân châu Âu lại ngồi 'trần trụi' và không có khả năng phòng vệ. Chúng ta không thể bảo vệ các thành phố Ukraine khỏi các cuộc không kích của Nga; vậy thì làm thế nào chúng ta có thể bảo vệ các thành phố, cảng và cơ sở hạ tầng năng lượng của chính mình trước một cuộc tấn công trả đũa? Ý nghĩ rằng một cuộc tấn công bằng tên lửa siêu thanh vào Rotterdam, Southampton

hay Milford Haven sẽ không gây ra hậu quả thảm khốc là một sự tự lừa dối nguy hiểm. Ngay cả khi không có vũ khí hạt nhân, sự phá hủy cơ sở hạ tầng quan trọng sẽ dẫn đến sự sụp đổ chậm nhưng cũng chết chóc tương tự của xã hội.

An Ninh Năng Lượng và Sự Cần Thiết Của Ngoại Giao

Sự mong manh về quân sự của châu Âu được phản ánh trực tiếp trong vụ tự sát kinh tế và năng lượng của nó. Có một mối tương quan trực tiếp, không thể phủ nhận giữa các chính sách leo thang của các chính phủ châu Âu và cuộc khủng hoảng chi phí sinh hoạt đang diễn ra. Bằng cách trừng phạt dầu khí Nga, châu Âu đã tự nguyện tước đi nguồn năng lượng đáng tin cậy và rẻ nhất của lục địa.

Hậu quả hiện đã thấy rõ một cách đau đớn. Việc đóng cửa eo biển Hormuz do căng thẳng với Iran, kết hợp với sự gián đoạn các sản phẩm tinh chế của Nga như diesel và dầu hỏa, đang đẩy giá năng lượng lên cao về mặt cấu trúc. Các chính phủ châu Âu giả vờ đây là kết quả của các lực lượng thị trường bên ngoài, nhưng sự thật là chính sách đối ngoại của họ là động lực chính của sự lạm phát này.

Đây không phải là tình cờ; đó là kết quả trực tiếp của một chính sách đặt hệ tư tưởng địa chính trị lên trên phúc lợi của người dân mình. Nếu giá năng lượng tiếp tục tăng, và tất cả các dấu hiệu đều chỉ ra điều đó, điều này sẽ đẩy các nền kinh tế châu Âu vào suy thoái sâu. Và trong cuộc suy thoái đó, nhu cầu công chúng sẽ thay đổi. Sự lựa chọn sẽ không còn là về những lý tưởng địa chính trị trừu tượng, mà là về sự đánh đổi cổ điển giữa 'pháo hay bơ'. Khi người dân phải đối mặt với nhà cửa lạnh lẽo, doanh nghiệp phá sản và nhà nước phúc lợi sụp đổ, sự ủng hộ cho việc tài trợ cho một cuộc chiến không thể thắng sẽ nhanh chóng tan biến. Do đó, ngoại giao không chỉ là một sự cần thiết về mặt đạo đức hay chiến lược; đó là một chiến lược sinh tồn kinh tế tuyệt đối cho châu Âu.

Trung Lập, OSCE và Dỡ Bỏ Các Lệnh Trừng Phạt

Trong một thế giới bị chi phối bởi chính trị phe nhóm, trung lập thường bị coi nhầm là hèn nhát hay thất bại về mặt đạo đức. Không có gì sai hơn thế. Trung lập là một lựa chọn chiến lược chủ động để đảm bảo an ninh của đất nước mình bằng cách không bị cuốn vào các cuộc xung đột của các cường quốc. Đó là sự công nhận rằng an ninh của người hàng xóm góp phần vào an ninh của chính mình, thay vì đe dọa nó.

Khuôn khổ thể chế có thể tạo điều kiện tốt nhất cho điều này, thật không may, đã rơi vào quên lãng: Tổ chức An ninh và Hợp tác Châu Âu (OSCE). Có trụ sở tại Vienna và

với Nga là quốc gia thành viên, OSCE là nền tảng an ninh liên Âu duy nhất được thiết kế cho hợp tác chứ không phải đối đầu. Mặc dù tổ chức này đã bị xói mòn bởi sự thống trị của phương Tây trong những năm gần đây, cấu trúc của nó vẫn là cơ sở thực tế duy nhất cho các biện pháp xây dựng lòng tin ở Ukraine. Nga sẽ không bao giờ chấp nhận quân đội hoặc quan sát viên NATO trong một thỏa thuận an ninh trong tương lai, nhưng các quốc gia thành viên OSCE không thuộc NATO có thể tạo thành một vùng đệm trung lập có thể chấp nhận được.

Một bước quan trọng, ngay lập tức trong quá trình này phải là việc đảo ngược các lệnh trừng phạt kinh tế chống lại Nga. Các lệnh trừng phạt trong trường hợp này đã chứng tỏ là một vũ khí thô sơ và phản tác dụng. Chúng không lật đổ được Nga, nhưng đã buộc nền kinh tế Nga phải tái định hướng sang châu Á, trong khi làm suy yếu ngành công nghiệp châu Âu. Dỡ bỏ các lệnh trừng phạt sẽ là một tín hiệu mạnh mẽ, cụ thể về thiện chí từ phía châu Âu. Nó sẽ ổn định giá năng lượng, khôi phục chuỗi cung ứng và mở ra cánh cửa để xây dựng lại lòng tin kinh tế lẫn nhau. Đây là một bước mà châu Âu có thể thực hiện về mặt trí tuệ và chính trị, độc lập với mong muốn của Washington.

Các Cuộc Đàm Phán Hòa Bình Có Thể Bắt Đầu Như Thế Nào

Làm thế nào để chúng ta bắt đầu quá trình này? Cách tiếp cận hiện tại của phương Tây là một trò hề ngoại giao. Việc tổ chức các 'hội nghị hòa bình' mà Nga, bên chính trong cuộc xung đột, không được mời, là bằng chứng của sự bất tài đến mức cao nhất. Hòa bình không thể áp đặt lên một bên không có mặt tại bàn; nó phải được đàm phán.

Con đường phía trước bắt đầu bằng cái được gọi trong giới ngoại giao là ngoại giao 'Track II'. Đây là các cuộc đối thoại không chính thức, không chính thức giữa các công dân có ảnh hưởng, các cựu nhà ngoại giao, chuyên gia quân sự và học giả. Mặc dù các cuộc trò chuyện này không có tính ràng buộc, chúng rất cần thiết để giữ các kênh mở, làm rõ các đường đỏ và đặt nền móng cho các cuộc đàm phán chính thức.

Có những dấu hiệu cho thấy các cuộc đàm phán như vậy đã diễn ra. Gần đây, hóa ra Trung tâm Đối thoại Nhân đạo đã tạo điều kiện cho các cuộc đàm phán giữa đại diện của các nước E3 và Nga. Mặc dù phản ứng của Nga được cho là lạnh nhạt – điều dễ hiểu trong bối cảnh lòng tin bị phá vỡ sau các hiệp định Minsk và các hùng biện thù

địch liên tục từ phương Tây – việc cuộc trò chuyện diễn ra là một dấu hiệu của hy vọng. Những nhân vật tầm cỡ như các cựu đại sứ, như Ian Prosser, có thể đóng một vai trò quan trọng trong việc khôi phục một mức độ giao tiếp chuyên nghiệp tối thiểu.

Cốt lõi của các cuộc đàm phán Track II này phải là lắng nghe. Phương Tây cuối cùng phải ngừng chiếu câu chuyện của chính mình và bắt đầu hiểu cách Nga nhìn nhận tình hình. Điều này không có nghĩa là đồng ý với mọi thứ, mà là công nhận các mối quan tâm an ninh chính đáng của một quốc gia láng giềng như một thực tế phải được tính đến trong phương trình. Nếu không có sự công nhận này, bất kỳ 'đảm bảo an ninh' nào được đề xuất cho Ukraine đều vô giá trị, như lịch sử của Bản ghi nhớ Budapest đã chứng minh một cách đáng buồn. Đảm bảo an ninh thực tế duy nhất lâu dài cho Ukraine là một quy chế trung lập quốc tế được đảm bảo.

Ai Có Thể Khởi Xướng Một Tiến Trình Hòa Bình Mới?

Điều này đưa chúng ta đến câu hỏi khó khăn nhất: ai có ý chí chính trị và sự độc lập để lãnh đạo quá trình này? Thật không may, câu trả lời là tầng lớp lãnh đạo hiện tại của Liên minh Châu Âu và NATO không có khả năng về mặt cấu trúc để làm điều đó. Nhiều chính trị gia châu Âu bị mắc kẹt trong một mạng lưới xuyên Đại Tây Dương của các lợi ích đã được thiết lập. 'Cánh cửa xoay' giữa các chức vụ chính trị, các vị trí tại NATO và các ghế thành viên hội đồng quản trị tại các tổ chức tài chính lớn như BlackRock đảm bảo rằng lòng trung thành của các giới tinh hoa này thường nghiêng về dự án xuyên Đại Tây Dương hơn là phúc lợi của công dân châu Âu.

Chừng nào các nhà lãnh đạo châu Âu còn tin rằng sự sống còn chính trị của họ phụ thuộc vào việc thể hiện 'sức mạnh' chống lại Nga, sẽ không có sáng kiến nào từ Brussels, London hay Berlin. Do đó, sự thúc đẩy phải đến từ nơi khác. Chúng ta cần một tác nhân độc lập, trung lập, không bị gánh nặng bởi hành trang lịch sử của Chiến tranh Lạnh hay động thái hiện tại của NATO.

Có một số khả năng. Thứ nhất, các nước từ Nam bán cầu, không tham gia vào cuộc xung đột này, có thể đảm nhận vai trò trung gian. Các nước như Trung Quốc, Brazil, hay thậm chí Mông Cổ có uy tín ngoại giao và quan hệ với cả hai bên để đưa ra lời mời đối thoại. Trung Quốc, đặc biệt, có cả quan hệ kinh tế và chiến lược với Nga và Ukraine và đã nhiều lần kêu gọi một giải pháp chính trị.

Thứ hai, các thành phố trung lập của châu Âu, như Vienna (dưới sự bảo trợ của OSCE) hoặc Tbilisi ở Georgia, có thể phục vụ như các địa điểm vật lý cho một hội nghị hòa bình mới. Tbilisi gần đây đã chứng minh khả năng cung cấp một môi trường cởi mở và thực tế cho đối thoại giữa Đông và Tây, không có các định kiến ý thức hệ đặc trưng cho các thủ đô Tây Âu.

Cuối cùng, yếu tố quyết định sẽ không đến từ trên cao, mà từ dưới thấp. Một phong trào hòa bình lớn là cần thiết ở Ukraine, ở Nga, và quan trọng là ở phương Tây. Chừng nào người dân châu Âu còn thụ động và chấp nhận các hùng biện chiến tranh từ truyền thông, các chính trị gia sẽ không thấy lý do để thay đổi hướng đi. Nhưng một khi nỗi đau kinh tế từ cuộc khủng hoảng năng lượng và thực tế của sự bế tắc quân sự trở nên không thể tránh khỏi, áp lực công chúng sẽ tăng lên. Nhiệm vụ của các phương tiện truyền thông độc lập, trí thức và công dân là tạo ra nhận thức này. Chúng ta phải tiếp tục đặt câu hỏi: chúng ta có sẵn sàng hy sinh hàng chục ngàn người trẻ của chính mình, và phá hủy nền kinh tế của chính mình, cho một cuộc chiến dựa trên một sai lầm chiến lược cơ bản không?

Kết Luận: Lời Kêu Gọi Sự Tỉnh Táo Chiến Lược

Con đường đến hòa bình không dễ dàng, nhưng con đường leo thang hiện tại chắc chắn dẫn đến vực thẳm. Bám víu vào mô hình răn đe không phải là dấu hiệu của sức mạnh, mà là sự thiếu trí tưởng tượng chiến lược. Đó là một chính sách kế thừa từ một thời đại đã qua và hoàn toàn không tương thích với thực tế công nghệ và địa chính trị của thế kỷ 21.

Châu Âu phải tìm thấy can đảm để xác định lợi ích của riêng mình, độc lập với các chương trình nghị sự của các cường quốc bên ngoài. Điều đó có nghĩa là chấp nhận an ninh hợp tác, khôi phục đối thoại thông qua OSCE, chấm dứt các lệnh trừng phạt tự hủy hoại, và coi trọng các giải pháp ngoại giao do các bên trung lập đề xuất. Một 'Tinh thần Westphalia' mới không chỉ là sự lãng mạn lịch sử; đó là kế hoạch hợp lý duy nhất cho sự tồn vong của một châu Âu hòa bình và thịnh vượng. Thời điểm để lựa chọn giữa pháo và bơ đã đến. Hy vọng rằng trí tuệ sẽ chiến thắng.